ድለ-ት-ን ጨ፣ል-ቑ

ከ-ፈ-ሳ-ን ሚ-ያ-ላ-ኮ-ል

ሰ-ይ-ፋ- ቀ-ስ-ቱ ጋ-ሻ-ው

አ-ሰ-ላ-ፊ- አ-ን-ድ ላ-ይ

ሕ-ል-ሙ- ሀ-ሉ- አ-ስ-ላ-ም

የ-አ-ስ-ላ-ም ሰ-ን-ደ-ቅ -ተ-ላ-ይ

አ-ፋ-ን-ሃ-ዊ-ነ-ት-ን ለ-ማ-ስ-ወ-ገ-ድ፣ የ-ህ-ዝ-ቡ-ን መ-ብ-ቱ-ን ለ-ማ-ረ-ጋ-ገ-ጥ፣ በ-ቀ-ድ-ሞ ገ-ዥ-ዎ-ች በ-ህ-ዝ-ቡ- ላ-ይ የ-ተ-ጫ-ነ-ው-ን ፋ-ት-ሀ የ-ን-ደ-ለ-ው የ-ግ-ር ሽ-ን-ም ለ-ማ-ስ-ቀ-ረ-ት- ሲ-ል ሰ-ላ-ሉ-ዲ-ን ደ-ማ-ስ-ቑ- ው-ስ-ጥ በ-ሚ-ገ-ኝ-ው-ና የ-ፋ-ት-ህ ቤ-ት- በ-ሚ-ል ስ-ም ከ-ሚ-ታ-ወ-ቀ-ው ግ-ን-ብ ው-ስ-ጥ -ተ-ቀ-መ-ጠ። ሰ-ዓ-ዳ ኢ-ብ-ን አ-ብ-ዱ-ላ-ህ ይ-ህ-ን የ-ሚ-ገ-ል-ፁ የ-ግ-ኮ-ም መ-ስ-መ-ሮ-ች-ን ፅ-ፏ-ል፡-

ወ-ደ ደ-ማ-ስ-ቑ- በ-መ-ም-ላ-ት-ህ

ህ-ዝ-ብ-ን ክ-በ-ደ-ል አ-ላ-ቀ-ክ

አ-ን-ተ-ም የ-ክ-በ-ር ዘ-ው-ድ ደ-ፋ-ህ

ክ-ፍ ብ-ለ-ህ -ተ-ቀ-መ-ኮ-ክ

ሟ-ቹ-ን እ-ጅ-ች-ም ክ-ን-ሮ-ህ ደ-ረ-ሱ-

የ-ሰ-ላ-ም ፋ-ሬ-ም-ች-ን እ-ን-ዳ-ሻ-ቸ-ው- ሊ-ያ-ፋ-ሱ-

ሰ-ላ-ሉ-ዲ-ን ደ-ማ-ስ-ቑ- ው-ስ-ጥ -ን-ይ-ሉ-ን በ-ዕ-ኑ- ካ-ረ-ጋ-ገ-ጠ በ-ን-ላ-ም በ-ሆ-ን በ-ሚ-ያ-ስ-ተ-ላ-ል-ፋ-ቸ-ው መ-ል-ዕ-ክ-ቶ-ች-ና ን-ግ-ግ-ሮ-ቹ ወ-ደ ደ-ማ-ስ-ቑ- የ-መ-ጣ-በ-ት- ፋ-ላ-ማ ወ-ጣ-ቶ-ን ን-ፍ-ስ ማ-ለ-ክ ሲ-ለ-ህ-ን ለ-መ-ር-ዳ-ት- ብ-ቻ መ-ሆ-ኑ-ን አ-ዕ-ን-ኦ-ት- ሰ-ጥ-ቶ ይ-ገ-ል-ፅ ነ-በ-ር። ለ-ም-ሳ-ሌ ያ-ህ-ል ደ-ማ-ስ-ቑ-ን መ-ሉ- ሰ-መ-ሉ- በ-ቱ-ኮ-ኖ-ሩ- ስ-ር ማ-ዋ-ሉ-ን ካ-ረ-ጋ-ገ-ጠ በ-ን-ላ ለ-አ-ሊ-ፓ መ-ል-ዕ-ክ-ቱ-ኛ የ-ገ-ለ-ፀ-ት-ን ሃ-ሳ-ብ መ-ጥ-ቀ-ስ ይ-ቻ-ላ-ል፡- "ወ-ደ ደ-ማ-ስ-ቑ- የ-መ-ጣ-ሀ-ት- አ-ስ-ላ-ማ-ዊ አ-ን-ድ-ነ-ት- ለ-መ-ፍ-ጠ-ር፤ የ-ተ-በ-ላ-ሸ- ነ-ገ-ሮ-ች-ን ለ-ማ-ስ-ተ-ካ-ከ-ል፤ ህ-ዝ-ቡ-ን ለ-መ-ለ-ከ-ት፤ ጠ-ላ-ት-ን ለ-መ-መ-ከ-ት፤ የ-ኑ-ረ-ዲ-ን-ን ል-ጅ ለ-ማ-ስ-ተ-ማ-ር-ና ሥ-ር-ዓ-ት- አ-ል-በ-ኞ-ች-ን ል-ክ ለ-ማ-ስ-ገ-ባ-ት- እ-ን-ጂ ለ-ሌ-ላ አ-ለ-መ-ሆ-ኑ-ን ማ-ወ-ቅ አ-ለ-በ-ህ"

ሐምስ፣ ሐማህ እና አሊፓ

ደማስቆን ከተቆጣጠረ በኋላ የውስጥ ጉዳዮችን በማደራጀትና ፈር የለቀቁ ነገሮችን መልክ በማስያዝ ለትንሽ ጊዜ ቆየ። ከዚያም ወንድሙን ታታክንን በቦታው ተክቶ ወደ ሐምስ ሔደ። ከቤተመንግሥት በስተቀር ሐምስን ሙሉ ለሙሉ ተቆጣጠራት። የጦር አዛዦቹ በተ መንግሥቱን እንዲከበሩና ከተማዋን እንዲጠብቁ አድርጎ ወደ ሐማህ አቀና። የሐማህ መሪ ሰላሐዲን ለሦስተኛ ጊዜ ወደ ግብፅ ሲዘምት የጦሩ ፊታውራሪ ከነበሩ የጦር መሪዎች መካከል አንዱ የነበረው ዓዘዲን ጁርዲክ ነበር። ለሰላሐዲን አልገብርም አለ። ሰላሐዲን ግን ከተማዋን ከናራንኮች ለመጠበቅ መምጣቱንና በሞሉ መሪ ሰይፈዲን የተያዙ የአልጀዚራህ ከተማዎችን ለማስለቀቅ መምጣቱን ነገረው። ጠላቱን ንጉሥ አል-ማሊክ ኢስማዒልን እያገለገለ መሆኑንም ገለፀለት። የሐማሁ መሪ በሐሳቡ ተስማምቶ እጅ ሰጠ። በዚህ ብቻ አላበቃም ወደ አሊፓ ገሸር ሰዕደዲን ካማሽታክን የሰላሐዲንን መልዕክት ይዞ ለመሔድ ፈቃደኛ ሆነ።

ሀጋሚ መሪዋን በማባረር አሌፓን የተቆጣጠራትና የቀድሞ መሪዋን የሸምሰዲን ኢብን አዳያህ ቦታ ተክቶ መምራት የጀመረው ሰዕደዲን ነበር። ሰዕደዲን ሸምሰዲንን እና ወንድሞቹን እንዲሁም ልዑሎቹን ወደ እስር ቤት ከወረወረ በኋላ ከመስቀል ወራሪዎች ጋር ወገነ።

ሰላሐዲን የአሌፓን ሀጋሚ መሪ ሸምሰዲንንና ሌሎች እስረኞችን እንዲፈታና አሌፓን እንዲለቅ የሚያሳስብ መልዕክት በማስያዝ መልዕክተኛውን ጁርዲክን ወደ ሳዕደዲን ላከ። ጁርዲክ አሌፓ ደርሶ መልዕክቱን አደረሰ። ሳዕደዲን ግን ጁርዲክንም ወደ እስር ቤት ወረወረው። ያለምንም ጥርጥር ኃላፊነቱን እንደሚወስድ የሚያሳይ ድርጊት ነበር።

ካማሽታክን በዚህ ብቻ አላቆመም ነበር። ሚስያፍ ውስጥ ይኖር ወደ ነበረው የኢስማዒልያ ቡድን መሪ ሩሸይዲን ሲናን ድጋፉንና እርዳታውን የሚጠይቅ መልዕክት ላከ። ሩሸይዲን ሰላሐዲንን የሚገድል ቡድን በማደራጀት ለመላለት መልዕክት መልስ ሰጠ። ሰላሐዲንን የመግደል ተልዕኮ የተሰጠው ቡድን ምዕራብ አሌፓ አካባቢ ወደሚገኘው

ወደ ጽሕን ካምፕ ተጠጋ። በድኑ ሰሎሞንን ወዳረፈበት ድንኳን ለመግባት ሊሞክር ግን በወታደሮች ተጠቃ።

እ.ኤ.አ በ571 ዓዘዘ በምትባለው አንዲት የአሊፓ መንደር ውስጥ ሌላ የጂኖ መክራ ተደርጎ ነበር። ጥቂት ፊዳኢዮች (አነፍናፍ ጠፊዎች) የሰሎሞንን ወታደሮች የለበሱትን ዓይነት ዩኒፎርም ለብሰው ወደ ካምፑ ዝ። ሦስት ሰዎች ወደ ድንኳኑ ለመግባት ያደረጉት መከራ ተባዝቶባቸው ሜንቅላቱ ላይ አቆሰሉት። ሰሎሞንን ያን ጥን የበረት ኩት ባየደርግ ነሮ ይሞት ነበር። የኢስማዒል ፊዳኢዮች (አነፍናፍ ጠፊዎች) ከሰሎሞን የግል ጠባቂዎች ጋር ገጠሙ። በሁለቱም በኩል ሰዎች ቆሰሉ። ሌሎች የሰሎሞንን ወታደሮች ለእርዳታ የመጡ ጊዜ ፊዳኢዮቹ ሸሹ። የሰሎሞንን ወታደሮች ፊዳኢዮችን ተከታትለው የተወሰኑትን መግደል ቻሉ።

ሱልጣን ሰሎሞንን ለበቀል ተዘጋጀ። በሚቀጥለው ዓመት ከአሊፓ እንደተመለሰ ምዕራብ ሐማህ ውስጥ ወደ ምትገኘው ሚስያኳ በማምራት በድንገት አጠቃቸው። ብዙዎቹን መግደልና መማረክ ቻለ። የዘረፋቸውን ገንዘብና ከብት አስመለሰ። መኖሪያዎቻቸውን አፈራረሳቸው። መቼም የማይረሳ ትምህርት ሰጣቸው።

ካማሽተኪን በሚም ተበሳጭቶ ፊቱን ወደ መስቀለኞች አዞረ። የመስቀል መራሪዎች በራይሞንድ ሦስተኛ የሚመራ ሠራዊት ላኩለት። ሰሎሞን አሊፓን ነፃ ካወጣ በኋላ ከመስቀለኞች ጋር ለመዋጋት ወደ ሐምስ አቀና። ሰሎሞን እየገሰገሰ መሆኑን ሲሰሙ ሰተው ሐዱ። ሰሎሞን ቀጥሎ ወደ ደማስቆ ካመራ በኋላ በዕለበነን ተቆጣጠረ።

በዚህ ሁሉ ጊዜ ግን ሰሎሞን እሱን ተባርረው ሲያሴሩ በነበሩ የጉረኛን ልዑላን በሚከተሉት ምክንያቶች ብዙ ፈተናዎች ገጥመውት ነበር።

ሰሎሞን የሶሪያን በርካታ ከተማዎች የተቆጣጠረ ጊዜ ከዚህ በላይ ሌሎች ከተማዎችንም ይቆጣጠርና የመሊክን ዙፋን ይነጥቃል ብለው ስለሰጉ የሞሱል ገዥ የነበረውን ሰያፈዲን ጋዚን የአጎቱን ልጅ ማሊክን እንዲረዳ ጠየቁት። ሰያፈዲን ወታደሮችን ከመግሪያና ስንቅ ጋር አዘጋጀ።

እሱ ራሱ ወደ አሊፓ በመንገሥ ሠራዊቱን በመምራት ወደ ሰላሑዲን አቀና። ሰላሑዲን በበኩሉ ደም መፋሰስን ለማስቀረትና ለፍራንክች እንጅ ለማንኛቸውም የማይጠቅም ሥርዓት አልበኝነትን ለመከላከል ይቻል ዘንድ ለድርድር ጋበዛቸው። ካቀረበላቸው የድርድር ሃሳቦች መካከልም እሱ የንጉሱ ምክትል ሆኖ ደማስቆ ውስጥ የመተመኖን መስፈርት እንደ ቅድመ ሁኔታ ከተቀበሉ ሁሉንም የተቆጣጠራቸውን ከተማዎች ሊያስረክባቸው እንደሚችል ገለጸ። እነሱ ግን ሁሉንም የድርድር ሃሳቦች ውድቅ አድርገው ያለምንም ቅድመ ሁኔታ ሁሉንም የተቆጣጠራቸውን ከተማዎች አስረክበ ወደ ግብፅ እንዲመለስ ጠየቁት። በዚህ ጊዜ ሰላሑዲን ከጦርነት ውጪ ሌላ አማራጭ አልነበረውም።

በቲ ዝግጅት አድርጎ ሐማህ አጠገብ ገጠማቸው። ኢሐአ በ570 በረመዳን ወር በዘጠነኛው ቀን አሸነፋቸው። እያንዳንዱ ወታደር ከበላዩ ለሚመጣለት ትዕዛዝ ግድ ሳይኖረው እስከተራመስ ድረስ በድንጋጤ እንዲዋጡ፣ በፍርሃት እንዲናጡ አደረጋቸው። ወደ አሊፓ ፈረጠጡ። ሰላሑዲን አሳደዳቸው። ስንቃቸውን ማረከ። አሊፓ ውስጥ ዙሪያውን ከበባቸው። ከዚህ ሽንፈት በኋላ ሰይፈዲን እንደገና ለመዘጋጀት ወደ ሞሱል ተመለሰ። ሰላሑዲን ከኋላው ተከትሎ ሱልጣን ኮረብታ ላይ ደረሰበት። አሁንም ሰላሑዲን ድል አደረገ። አብዛኞቹን የሞሱል ወታደሮች መትና ምርኮኛ አደረጋቸው። ትጥቅና ስንቆቻቸውንም ማረከ።

ከዚህ ሞየሉ ሰላሑዲን ወደ ባዛህ ሐደና በተመንግስቷን በእጁ አስገባ፣ ሞየሉ ማንባጅን ተቆጣጠረ፣ ከዚያም እጅ እስኪሰጡ ድረስ ዓዘዘን ከበባት፣ ዓዘዘን ተቆጣጥሮ ተመልሶ ወደ አሊፓ አመራ። አሌፖን በከበባው ውስጥ ያደረጋት ጊዜ የነረዲን ሴት ልጅ (የመሊክ ሷሊህ እህት) እሱን ማማኘት እንደምትፈልግ አሳወቀች። ሰላሑዲን በኑበር ተቀብሎ አስተናገዳት። በውድ ስጦታዎች አንበሸበሻት። እሱን ማማኘት የፈለገችበትን ምክንያት ሲጠይቃት የኣዚዝን ከተማ እንዲተውላት እንደምትፈልግ ነገረቸው። ላየቅማማ ሰጣት። የአባቷን ውለታና ታላቅነት በማሰብ እሱ ራሱ በትልቅ ክብር አጅቦ አሊፓ ድረስ ሸኛት።

ከበባው እየተጠናከረ መሐሌዱን የተረዳው አል-ማሊክ ሷሊህ አማካሪዎቹን አማክሮ ከሰላሑዲን ጋር ለመደራደር ወሰነ። በድርድራቸው

አሊፓ ከተያዘች በኋላ ሰላሑዲንን በግሞማቸው ካወደሱትና ያስታቸውን ከገለፁት መካከል የሱና አል-በራዓ ይገኝበታል፦

አሊፓ ባንተ መምጣት

በደስታና በብርሃን ተሞላች

ይኸውና! ሰጠችህ የመሪነት ልጓሟን

ሚያርብልህን ግርማ ሞገስና ስልጣን

አቡ ታኦ. አነጃር የአሊፓን ሁኔታ እንዲህ በማለት ገልፆታል፦

አሊፓ ድርም የሶሪያ ጌታ ነበረች

የሱና በመምጣቱ ውበትና ግርማ ጨመረች

ወትሮም የግርማ ምንጭ ነበረች

ለዘለቀባት ሁሉ ግርማውን ያሳያትች

(ወትሮም) የነብር ቦታ ነበረች

የኖረባትን ሁሉ በታላቅነትና በነብር ያሞቀች

እናማ እርሷን መግዛት የቻለ

ጋራ ሸንተረሩ ሳይቀር የማያንበድድለት የለ

ለማጠቃለል በዘህ ጊዜ ሰላሑዲን ከሦስት ሲራኛ ቡድኖች ጋር ተጋፍጦ ነበር፦ ባንድ በኩል የኢስማዒሊዮች ሲራ በሌላ በኩል የፍራንክና የጉረዲን ልዐላን ሲራ። እነዘህ ሦስት ኃይሎች በኢራቅ፣ በሶሪያና በግብፅ ውስጥ ለማምጣት ያለመውን አስላማዊ አንድነት ለማክሸፍ ግምባር ፈጥረውበት ነበር። ይሁን እንጂ አላህ በሰጠው ጥበብ፣ ኃይልና ቁርጠኝነት ሁሉንም ሲራዎች በድል አድራጊነት ማለፍ ቻለ።

በሚቀጥለው ምዕራፍ ይህ ጀግና እንዴት አድርጎ አስላማዊ አገሮችን በአመራሩ ሥር አንድ ማድረግ እንደቻለና እንዴት አድርጎ የጀሃድን መንፈስ (የመስቀል ጠራሪዎችን ለመታገል) መቀስቀስ እንደቻለ እናያለን።

መሠረት ሰላሑዲን እስካሁን የተቆጣጠራቸውን ከተማዎች እንደያ
ሊቮኖል ተስማሙ። ስለዚህ በስምምነታቸው መሠረት ሰላሑዲን
የደማስቆ፣ የሒምስ፣ የሐማ፣ የአልማራህና ሌሎች ትናንሽ ከተማዎች
መሪ ሲሆን አልማሊክ ሷሊህ ደግሞ አሌፖን እና በአካባቢዋ ያሉትን
ከተማዎች እንዲይዝ ተደረገ።

ከዚህ ስምምነት በኋላ አ.ሐ.አ በ576 ወደ ግብፅ ተመለሰ። ግብፅን
እንደገና ለማየትና እንደ አዲስ ለማደራጀት ነበር የተመለሰው። ግብፅ
ከመግባቱ ግን አል-ማሊክ ሷሊህ መሞቱ ተነገረው። ገና የአሥራ ዘጠኝ
ዓመት ወጣት ነበር። ወጣቱ ንጉስ ሲሞት የሞሱል መሪ የነበረውና
የአንቱ ልጅ የሆነው ኢዘዲን እሱን ተክቶ እንዲገዛ በናታዱ ተናቦ ነበር።
ኢዘዲን ነጣዚው እንደተነገረው ሞሱልን በመተው አዲሱን የመሪነት ቦታ
ለመረከብ ወደ አሌፖ ተጣደፈ። ኢዘዲን አዲሱን ቢሮውን እንደተረከበ
የሳንጃር ገዥ የሆነው ወንድሙ ዓማዱዲን ቦታ እንዲለዋወጡ ጠየቀው።

ዓዘዲን የወንድሙን ጥያቄ ተቀብሎ ሳንጃርን መምራት ጀመረ።
ዓማዱዲን በዘኩሉ አ.ሐ.አ በ578 በወርሃ መሐረም አሥራ ሦስተኛው
ቀን ላይ አሌፖን ወሰደ።

በመጨረሻም ሰላሑዲን አሌፖን መቆጣጠርና ዓማዱዲንን በግዛቱ
ሥር ማድረግ ቻለ። በወርሃ ሶፈር 17 አ.ሐ.አ 579 የአሌፖ ህዝብ
ሰላሑዲንን በደስታ ተቀበለው።

የጄኔንት ተግባሮቹን በመጥቀስ ገጣሚዎች ገጠሙለት፤ ብዙ
አድማጭ ያላቸው ተናጋሪዎች አወደሱት። ተጠቃሽ ከሆኑ ግጥሞች
መካከል የደማስቆ ዳኛ የነበረው የሙሐይዲን ዘንከ ግጥም ይገኝበታል፦

አሌፖን በሰይፍ መውሰድህ

በወርሃ ሶፈር

በረጅብ እየሩሳሌም ለመግባትህ

መልካም ምልክት ነበር

አሌፖ ከተያዘች ከአራት ዓመት በኋላ በረጅብ ወር እየሩሳሌም
መያህ ሁሉም የሚስማማበት ታሪካዊ ዕውነታ ነው።

አሊ፦ ከተያዘች በኋላ ሰላሑዲንን በማጥመቻው ካመያሱትና ደስታቸውን ከገለፁሉት መካከል የሱፍ አል-በራዓ ይገኝበታል።

አሊ፦ ባንተ መምጣት

በደስታና በብርሃን ተሞላች

ይዝለሉና! ሰጠችህ የመሪነት ልዝማን

ማያርብልህን ግርማ ሞገስና ስልጣን

አቡ ታሉ አነጅር የአሊን ሁኔታ እንዲህ በማለት ገልያታል።

አሊ፦ ድርም የሶሪያ ጌታ ነበረች

የሱፍ በመምጣቱ ውበትና ግርማ ጨመረች

ወትሮም የግርማ ምንጭ ነበረች

ለዘለቀባት ሁሉ ግርማውን ያሳደገች

(ወትሮም) የነብር ቦታ ነበረች

የኖረባትን ሁሉ በታላቅነትና በነብር ያሞቀች

እናማ እርሷን መግዛት የቻለ

ጋራ ሸንተረሩ ሳያተር የማያስበድድለት የለ

ለማጠቃለል በዚህ ጊዜ ሰላሑዲን ከሦስት ሲራኛ ቡድኖች ጋር ተጋፍጦ ነበር። ባንድ በኩል የኢስማኢሊኖች ሲራ በሌላ በኩል የፍራንክና የጉረኒን ልዐላን ሲራ። እነዚህ ሦስት ኃይሎች በኢራቅ፣ በሶሪያና በግብፅ ውስጥ ለማምጣት ያለመውን አስላማዊ አንድነት ለማክሸፅ ማምከር ፈጥረውበት ነበር። ይሁን እንጂ አላህ በሰጠው ጥበብ፣ ኃይልና ቁርጠኝነት ሁሉንም ሲራዎች በድል አድራጊነት ማለፍ ቻለ።

በማተኮሰው ምዕራፍ ይህ ጀግና እንዴት አድርጎ አስላማዊ አገሮችን በአመራሩ ሥር አንድ ማድረግ እንደቻለና እንዴት አድርጎ የጅሃድን መንፈስ (የመስቀል ወራሪዎችን ለመታገል) መቀስቀስ እንደቻለ እናያለን።